

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра експертизи товарів та послуг

Р
ЕФ

ЕР

АТ

кваліфікаційної роботи

на здобуття освітнього ступеня магістра

зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
за магістерською програмою професійного спрямування «Експертиза товарів
та послуг»

на тему: **«Експертиза та порівняльне тестування коньяків вітчизняного
виробництва»**

Виконавець:

студент 69 групи
факультету міжнародної економіки
Овчар Олексій Іванович _____

Науковий керівник:

канд. техн. наук, доцент
Кунділовська Тетяна Анатоліївна _____

Одеса 2019 р.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В умовах глобалізації, інтеграції України в світовий економічний простір, інтенсивного розвитку світового ринку алкогольної продукції, посилення конкуренції з боку нових виробників перед споживачами постає питання купівлі безпечної та якісної продукції. Коньячне виробництво за своєю технологією та характеру продукції займає особливе положення у виноробній галузі. Якість коньяку залежить від багатьох факторів, серед яких важливе місце займають хімічний склад коньячних виноматеріалів, якість деревини дубу, від складу і властивостей якої залежить перебіг процесів витримки коньячних спиртів, набуття ними характерних кольору, смаку, букету, стійкість готової продукції до порушень товарного виду.

Експертні дослідження на сьогоднішній день є одним з інструментів стратегічного планування, та вдосконалення продукції, що так необхідно в умовах нестабільного зовнішнього середовища.

Враховуючи вищесказане, **метою** роботи є проведення експертного оцінювання та порівняльного тестування коньяків України на основі дослідження їх споживних властивостей.

Відповідно до поставленої мети слід вирішити наступні **завдання**:

- проаналізувати класифікацію коньяків;
- визначити вимоги щодо виробництва та якості коньяків України;
- дослідити ринок коньячної продукції в Україні;
- з'ясувати структуру проведення порівняльного тестування споживчих товарів;
- розробити алгоритм проведення порівняльного тестування коньяків України;
- провести експертне оцінювання коньяків за станом пакування та маркування, органолептичними та фізико-хімічними показниками якості;
- провести порівняльне тестування коньяків України за комплексом споживних властивостей.

Об'єкт дослідження – коньяки України.

Предмет дослідження – якість, споживні властивості коньяків України.

Практичне значення роботи полягає у визначенні номенклатури показників споживних властивостей з метою проведення порівняльного тестування і встановлення якості коньяків, представлених на ринку України.

Інформаційною базою дослідження є нормативна документація, наукові публікації вітчизняних вчених, матеріали наукових конференцій і досліджень, звіти та аналітичні матеріали офіційних статистичних збірників, наукова та навчальна література з заданої тематики.

Структура і обсяг роботи. Магістерська робота складається з вступу, 3 розділів, висновків, списку використаних джерел із 51 найменування. Робота викладена на 71 сторінці, містить 9 таблиць, 2 рисунки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

В першому розділі роботи **«Теоретичні основи проведення експертизи та порівняльного тестування товарів»** наведено класифікацію коньяків в Україні та світі. Визначено якість та чинники формування споживних властивостей коньяків. Проаналізовано законодавчу та нормативну базу, яка регламентує виробництво, якість коньяків в Україні. Визначено теоретичні основи проведення порівняльного тестування товарів.

В другому розділі роботи **«Характеристика якості коньяків та методів їх дослідження і порівняльного тестування»** проведено аналіз вітчизняного ринку коньяків, встановлено лідери споживчих уподобань. Досліджено методи експертної оцінки, які доцільно застосовувати при проведенні порівняльного тестування коньяків України. Визначено структуру порівняльного тестування споживчих товарів. Запропоновано метод комплексної оцінки споживних властивостей коньяків України. Встановлені вимоги до лабораторій, що проводять порівняльне тестування товарів.

В третьому розділі роботи **«Експертиза та порівняльне тестування коньяків України»** розроблено алгоритм проведення порівняльного тестування коньяків України. Проведено експертизу стану пакування та відповідності маркування зразків коньяків України. Проведено експертизу та порівняльне тестування коньяків України за комплексом споживних властивостей.

ВИСНОВКИ

1. Проаналізовано підходи до класифікації коньяків в світі та Україні. Встановлено, що за класифікацією Національного міжпрофесійного Бюро коньяків кожен клас має своє позначення, яке вказується на етикетці: V.S. – коньяк витримки в дубових бочках не менше 2-х років; Superior – «якісний» коньяк з витримкою не менше 3-х років; V.S.O.P. – «дуже якісний старий» коньяк з витримкою не менше 4-х років; V.V.S.O.P. – «дуже дуже якісний старий коньяк» з витримкою не менше 5 років; X.O. (EXtra Old, франц. – Tres Vieux, Vieille Reserve) – «екстрастарий» коньяк з витримкою не менше 6 років. Для ординарних коньяків України застосовують таку класифікацію: 3 зірки – вказує на коньяк світло-солом'яного кольору, витримкою мінімум 3 роки і міцністю 40%; 4 зірки – сорти коньяку зі спиртів мінімум 4-х років витримки, міцністю від 41% і цукристістю, що не перевищує 1,5%, колір більш темний; 5 зірок – напої, вироблені з високоякісних коньячних спиртів витримкою в бочках від 5-ти років, міцністю не менше 42% і максимальною цукристістю 1,5%.

2. Визначено вимоги щодо виробництва та якості коньяків України, які регламентуються Постановою Кабінету міністрів України «Правила виробництва коньяків України» (zareєстровані в Міністерстві юстиції України 30 липня 2018 р. за № 875/32327), що набрали чинності 10.02.2019. Цим документом встановлено фізико-хімічні показники спиртів коньячних молодих, органолептичні та фізико-хімічні показники якості коньяків України.

3. Досліджено ринок коньячної продукції в Україні. Встановлено, що виробництво коньяку демонструє негативну динаміку, починаючи з 2014 року. У 2017 році спостерігалось зростання на 1,4% у зв'язку з уповільненням темпів девальвації, однак в першому півріччі 2018 року обсяги виробництва скоротилися в порівнянні аналогічним періодом минулого року. Так за 2018 рік показник виробництва становив 8,1 тис. т., що на 24 % менше показника пікового періоду. У зв'язку з падінням купівельної спроможності спостерігається тенденція до переорієнтування українських споживачів коньяку на нижчий ціновий сегмент, зростає популярність недорогої продукції вітчизняного виробництва, 58% продукції на ринку припадає на коньяк українського виробництва. Встановлено, лідером серед українських коньяків за оцінками споживачів є ТМ «Закарпатський». Високі позиції займають коньяки ТМ «Болград», ТМ «Шустов», ТМ «Шабо».

4. З'ясовано структуру проведення порівняльного тестування споживчих товарів за такими етапами: планування досліджень, контакти з зацікавленими сторонами, фінансування тестування; встановлення рівню досліджень (національний, місцевий), відбір зразків, оформлення документації по закупленим зразкам, програма тестування. Визначено метод комплексної оцінки споживчих властивостей коньяків, який полягає в проведенні соціологічних досліджень з метою встановлення споживчих вимог до напоїв, встановленні характеристик споживчих властивостей коньяків, проведенні їх ранжування, проведенні розрахунків методами статистичної обробки результатів досліджень.

5. Розроблено алгоритм проведення порівняльного тестування коньяків України, який включає такі етапи: аналіз ринку та вибір торговельних марок, закупівля зразків продуктів, вибір місця проведення досліджень, експертна оцінка пакування та маркування, органолептичні дослідження, встановлення відповідності за фізико-хімічними показниками якості, комплексна оцінка споживчих властивостей, узагальнення результатів дослідження.

6. Проведено експертизу стану пакування та маркування коньяків України. Як свідчать результати дослідження, всі виробники виконали вимоги, передбачені Законом України «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів». Інформація, нанесена на етикетку та контретикетку є повною, достовірною, доступною для споживача. Однак, всі виробники не нанесли інформацію щодо вмісту цукру, як вимагає стандарт, проте у визначенні поживної цінності зазначили вміст вуглеводів. Незручним та недоступним є маркування коньяку «Жатон» – інформація щодо головних властивостей коньяку нанесена на прозору контретикетку, тому для того, щоб її прочитати, необхідні певні умови, відповідне освітлення, що є незручним для споживача та може бути тим фактором, що застерігатиме споживача від покупки даного коньяку.

7. За результатами органолептичних досліджень встановлено, що всі зразки коньяку України відповідають вимогам нормативної документації та інформації виробника щодо властивостей коньяку, які були нанесені на етикетку. Кращі органолептичні властивості відмічені у коньяків України ТМ «Шабо» (9,3 бали) та ТМ «Шустов» (9,2 бали). Ці зразки типові, прозорі, мають повний,

насичений смак, відповідний колір, виражений букет. Зразки коньяків України мають добру якість: ТМ «Коблево» – 8,9 балів, ТМ «Жатон» – 8,7 балів, ТМ «Болград» – 8,4 бали. Всі зразки коньяків України відповідають вимогам стандарту за фізико-хімічними показниками якості.

8. За даними порівняльного тестування, яке провели відповідно до встановленого нами комплексу споживних властивостей, кращим є коньяк ТМ «Шабо» – загальна оцінка за комплексом споживних властивостей 4,54 бали, рівень якості 0,91. Коньяки ТМ «Шустов» та ТМ «Жатон» мають практично однаковий рівень якості 0,83 та 0,84 відповідно та отримали 4,15 та 4,21 бали за комплекс властивостей. Коньяк ТМ «Болград», за думкою дегустаторів, є коньяком доброї якості із загальною оцінкою 3,94 бали та рівнем якості 0,79.

АНОТАЦІЯ

Овчар О. І., «Товарознавча характеристика асортименту та оцінка якості столових виноградних вин»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

за магістерською програмою професійного спрямування «Експертиза товарів та послуг».

Одеський національний економічний університет – м. Одеса, 2019 рік

Випускна робота бакалавра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – зразки коньяків України.

У роботі розглядаються проблеми українського ринку коньяків. Проаналізовано теоретичні питання класифікації, формування якості коньяків. Проаналізовано законодавчу та нормативну базу, яка регламентує виробництво, якість коньяків в Україні. Визначено теоретичні основи проведення порівняльного тестування товарів. Запропоновано метод комплексної оцінки споживних властивостей коньяків України. Проведено експертизу якості та порівняльне тестування коньяків України.

Ключові слова: коньяк, експертиза, відповідність, оцінка якості, органолептичні властивості, фізико-хімічні властивості, маркування, порівняльне тестування.

ANNOTATION

Ovchar O. I. «Expertise and comparative testing of cognacs of domestic production»

Qualifying work on obtaining a master's degree in the specialty 076 «Entrepreneurship, trade and stock-taking activity»

under the master's program «Expertise of Goods and Services». – Odessa National Economics University. – Odessa, 2019.

Thesis consists of three chapters. Object of study is the Odessa National Economic University – Odessa, 2019

The bachelor research paper has three sections. The object of research is the samples of cognacs of Ukraine.

The paper deals with the problems of the Ukrainian cognac market. Theoretical questions of classification, formation of quality of cognacs are analyzed. The legislative and regulatory framework that regulates the production, quality of cognacs in Ukraine is analyzed. Theoretical bases of comparative testing of goods are determined. The method of complex estimation of consumption properties of cognacs of Ukraine is offered. The quality expertise and comparative testing of cognacs of Ukraine were conducted.

Keywords: cognac, expertise, compliance, quality assessment, organoleptic properties, physical and chemical properties, labelin, comparative testing.